

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrileta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrlet leta 1 gold.; ako sadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 26. kimovca 1873.

List 39.

„Vero mi spoštujemo!“

„Tednik in „Narod“ sta prinesla spis: „Duhovni in kmetje“. Vsak človek, ki ima le iskro pameti, na prvi pogled spozná, da namen teh listov je: duhovne pri kmetih v slabo ime pripraviti, da naj kmetje njih sveta ne poslušajo, zlasti pri volitvah ne, ampak le svēt kacega liberalca, ki jo primaha od koder si bodi, kadar od kmeta kaj potrebuje, posebno če se volitve bližajo.

Lisičji pisavec pa dobro vé, da nejeverniki in brezverci, pa sovražniki duhovnov pri našem poštenem Slovencu še toliko ne velja, kolikor počeni groš. Zato je list začel pobožno pisati, pa je vender brezbožno končal. Zoper svojo navado namreč zaterjuje: „Vera mora biti.“ „Vero mi spoštujemo.“ „Verenike ne jemlje.“ „Tudi gospodov duhovnov, fajmoštrov in kaplanov mi ne sovražimo.“ —

No dobri, pohlevni tički, preden verjameмо vašemu zaterjevanju, vas moramo malo potipati za besedo. Pred vsem se vam mora vsak umen človek čuditi, da imate tako kratek spomin. „Vero mi spoštujemo“, pravite tukaj, že na koncu tega kratkega spiska pa z molitvijo, spovedjo burke uganjate! Tako vi vero spoštujete? Vaše geslo je tedaj: „Jest tebe spoštujem, zato ti v obraz pljujem.“ Kdo vam bo še kaj verjel, ki se tolikokrat v jezik ugriznete, kolikorkrat spregovorite?

„Vera mora biti!“ pravite vi. Če mora vera biti, zakaj ste jo pa iz programa izbrisali? Če vera mora biti, zakaj pa mahate po papežu, njenem poglavarju? Zakaj ga pred verniki zaničljivega in smešnega delate?*) Če ste za vero, zakaj hujskate zoper podložnost katoličanov do Rima, papeža? Če ste za vero, zakaj zasmehujete njene naj svetejši opravila, sv. mašo, molitev itd.? Vera obsega tudi pravost (čednost, moral); vi pa pišete take spake, da mora vera in pravost veliko škodo terpeti.

Tudi „gospodov duhovnov, fajmoštrov, kaplanov ne sovražite“. Lepe, bele dušice, zakaj jih pa pitate s

*) Uni torej ta čudni „spoštovatelj vere“ Kristusovega namestnika tako-le zasramuje: „Iz goreče hvalečnosti do svetega papeža sklenili so nekteri možje v Hajdi na Českem, da bodo začeli v duhu pobirati denar za papeža, da se mu vsaj v duhu polajša strašno terpljenje, ki ga ima „kot gladen“ jetnik itd. — Lejte Slovenci: ti novi farizeji, ki se Kristusovemu namestniku ostudniši spakujejo, kot so se judje Kristusu pod križem, pravijo, da vas hočejo „učiti“, „omikati“, se lažejo, da za vaš prid skerbé, hočejo vaši poslanci biti! Kaj bi si mislili n. pr. judje med seboj, ako bi se med njimi kaki spaček našel, kateri bi njih rabinarje tako nesramno zaničeval, kakor ta „Narodova“ zanikarnost papeža?

„hlapci rimske reakcije,“*) s „klerikalnimi biči“, s takimi, ki „hočejo rimljanstvu svete pravice svojega tlačnega naroda žertvovati?“ Kaj pomenijo te fraze? Zakaj tolike prostore svojih listov s psovanjem duhovnov napolnujete? Ali ni to sovražstvo? Vi „ne sovražite duhovnov“, pa celo še tiste luterane, ki so katoliški in papeževi reči pravični, s „evangelijnimi ultramontanci“ pikate! Od kod je to? Ne mara iz studenca naj čistejši ljubezni do katol. duhovstva?

Ali, pravite: „vera ni kakor en žakelj pšenice, ktero bi mogel kdo po noči ukrasti. Nosi jo vsak v sercu, — do tje ne sega nobena roka.“ Ta je pa spet lepa! Gospodje, ali ste res tako prismuknjeni, kakor se štlute, ali pa ljudi štejete za take berlavce, da jih bodete s tako šušmarijo osleparili? Verjetno je poslednje... Če izmikavt ne more ukrasti in odnesti žaklja rumene pšenice, kaj pa, ko bi kaka dva požrešna miša**) žakelj preglodala in bi eden vsak teden, eden pa vsak dan prišel lepo zernje grist, razjedat in v svoje mišje luknje odnašat?... Ali bi ne sklestila kmali cele vreče — kaj? — In če do serca ne seže tatova roka, seže pa tatinska beseda, in bere se, da: „beseda ubije.“

V cerkvi le poslušajmo gospode; ne pa tako lahko zunaj cerkve, — je njih daljno modrovanje; kajti radi le svoj dobiček zagovarjajo, nase gledajo, ne na kmeta, „vero“ vmes vtikajo, kjer se vera in božje ime po drugi Božji zapovedi še vmes vtikati ne smé.

Ste že slišali kdaj tako krotke golobičje gučati, kakor ti „narodovci“ pred kmečkimi vrati o času volitev? Ta razložek: „v cerkvi in zunaj cerkve“ je res modrost, vredna, da naj jo atenske sóve v svoje gnjezdo nesejo! Kdor ni zunaj cerkve vesten, kako bo vesten v cerkvi? In kdor pošteno govori resnico v cerkvi, kateri neumnež mu bo podtikal, da zunaj cerkve laže?!

Prav dobro je na te „pesmice“ odgovoril „Kmetovalec“ v zadnjem listu. Opomnimo naj le še, da nedavno je eden teh golobičev v „Narodu“ v neslanem podlistku sanjaril, kako je v nedeljo imel mašo in pridigo v hladu ob senčnem logu. Zdaj pa „Nar.“ lepe nauke daje, raji duhovna v cerkvi poslušati, da bi ga potlej le zunaj ne poslušali, kadar kmetom svetuje: takega ne voliti, ki je nasprotnik sv. Cerkve.

Pa kako reveže groza lomi, da bi kdo „vere“ po nepridoma ne imenoval, ter bi tako Božjemu imenu nečast storil in zoper drugo zapoved grešil! Tedaj še tudi malo katekizma znajo, — obračati na svoj mlin.

*) Kdor je okraden in oropan, tisti vam je ravnosledno reakcionar, ako tatu in tolovaju zato roke ne poljubuje, ker mu je krivico storil! Če vam potepuh sukno odnese, tecite za njim in dajte mu še groš, da se boše milostnega storil in jo oblekel.

**) Znano je, da miš je po nekterih krajih v slovničnem oziru tudi moškee, gen. masc.

Menda vender ni to tisti „Narod“, ki je zasramoval svetnika, češ, da je „na eni nogi stal“; ki je čenčal o „blagoslovljenem alazarin-u“ (pisnem črnilu), — o „dogmatiki s papeževo nezmotljivostjo osoljeni“, — tisti „Narod“, pri katerem sam večni Stvarnik nima toliko spoštovanja, da bi ga kakor „oča bog“ ne bil vergel v svoje umazane in neotesane neslanosti? — Vidite tedaj, kako goreči so ti ljudje za to, da bi se Božjemu imenu nečast ne delala?

Pa duhoven „išče le svoje koristi“; le „narodovci“ — ti — ti skerbé za kmeta in njegove pravice! Prašajte vender te mile duše, kje so zdaj, ko duhovni z ljudstvom darujejo po vsih duhovnijah toliko denarja za pogorelce, za Dolence s točo poškodovane itd? Kako, da se ne skažejo zdaj „narodnih“, usmiljenih terpečim Dolencem? Lahko se je šopiriti in svojo ljubezen na korist naroda na prodaj staviti; vsa druga je, kadar je treba kaj za kmeta dati, mu v resnici pomagati. Prašajte jih, kdaj drugač se smukajo okoli kmeta, razun takrat, kadar bi bili radi v zbor izvoljeni, da bi kje tudi tam rogovilili v škodo svojega naroda, njegove in svoje lastne vere, kakor zdaj po svojih časnikih?

Duhoven vse terpljenje in britkosti z ljudstvom skupaj prenaša, in dokler duhoven kaj ima, tudi reveži niso zapušeni. Poglejte pa pred vrati teh móž, ki duhovstvo tako gerdo černijo, in povejte, koliko revežev je tam potolaženih?

Vse čase je bila in je ena naj častitljivših vezi — zveza med duhovstvom in katoliškim narodom; če je ta zveza pretergana, je katoliški narod na suhem, zapuščen, zgubljen kakor ovce brez pastirja.

Na to meri vse počenjanje nesramnih liberaluhov in brezvrcev. Hlinijo se za prijatelje naroda našega, so pa v resnici njegovi smertni sovražniki, ker zalezujejo njegovo nar veči dobroto, narodov mir, narodov časni in večni blagor.

Osoljene pisma.

(Konec.)

Omenil sem ti, da „liberalizem“ nove šege je znajdba temnih moči, laž in tiranstvo, in to ti moram dokazati. Ozri se na gnanje liberalcev in na marsiktero postavodajstvo od nekoliko lét, odkar je toliko liberalcev na vladnih kermilih, in vidiš, kaj so liberalni zastopniki državljanov lepega in „darežljivega“ iznašli, vsilili ali vsiljujejo. Ozri se n. pr. na civilni zakon. Kar je sam Stvarnik že v raju vstanovil, kar so aposteljni „veliki zakrament“ imenovali — in ko zakramente deliti ima le Cerkev oblast, — obračajo v živalsko družbo. Kadar se mož žene ali žena moža naveliča, preč eden od družega! Otroci naj gredó, kamor jim drago!

Vera in kristjanska nравnost jim je staro kopito; marsikteri šolnik, ki se je učil a, b, c, začetek vse omike, hoče vediti bolje od duhovna. Mnogim je natura „bog“ vsega stvarjenja!

Za slavo in brambo liberalnega gospostva naj vsi stanovi puške nosijo, ljudstvo brez rók dela, kandidatje duhovskega stanú se v kasarnah bogoslovstva učijo in duhovski stan naj se zgubi v malo letih! Zadnji cilj liberalizma pa še dalje sega.

Svoboda tiska; ako bi bil s pametno postavo obmejen, v rokah bogo- — in resnicoljubnih móž, bil bi pravi blagoslov Božji; tako pa razširja najstrašnejši kugo po svetu.

Je pa še več „svobod“; namreč, da more vsak obertnik biti sam svoj gospodar, da za posojeni denar se smé prišteti obresti, kolikor je komu drago; da se kmečke zemljišča smejo razdeliti; da mora notar „lega-

lizirati“ lastnoročni podpis, kar večkrat vzrokuje več stroškov kot je vrednost pisma. In konečno porote, t. j., da porotniki izrekajo v pravadah: „dolžen“ ali „nedolžen“. Kako pa sami liberalci svoje postave čislajo, vidili smo že dostikrat. Liberalni postavodajavci to, kar je človeku naravnejši, na tarčo izpostavljajo, davke na kervi in premoženju povišujejo in siromaštvo na milost in nemilost bogatcem podajajo; za to je pa državljonom milijone žrtvovati. Neprimerne postave se sicer morejo po ti poti, po kateri so nastale, zopet odpraviti; ali liberalci znajo po vsih deželah volilno pravico tako umetno razdeliti, da oni, čeravno v manjšini, v zboru zmirom le vender večino imajo.

Prijatelj moj! drugi pogled verzi na nравno in nравno življenje narodov po Evropi sploh; vidil boš, kako konservativno časninstvo — časninstvo za vero in red, mirno pa določno z nedvomljivimi resnicami pobija nesramnost nejeverskih laží, pa na vse to liberaluhi nimajo odgovora (k večemu zasramovanje). Res je, kdo bo resnico overgel? Ali kdor občuti še senco srama v sebi, kadar je napaden, se gleda opravičiti, se vé, da krivični in zadolženi s krivimi temelji, ker pravih nima; ali liberalci na vse z oholim molčanjem svojo pot naprej blodijo. Še več. Vidiijo hudobneži, kako žalostni stan so s svojim pogublјivim počenjanjem že do zdaj zakrivali, kako pravični Bog z vsemi elementi, z gladom, z boleznijo na ljudéh, na živini in na rastlinji ubogo človeštvo obiskuje; spoznati morajo sami, ako imajo le še iskro odkritoserčnosti, da tudi oni so vse drugo, kakor pa zadovoljni, da jim ne lastno ne oropano tuje blago nič ne tekne. Pa vse zastoj, le naprej in naprej bobnajo: svoboda, omika, napredek! Še več! in na to te prosim, posebno pazi. So možje visokega stanú, silo bogati, pa stari, ki se na palico opiraje tapajo proti grobu, ali tako rekoč že z eno nogo vanj visé. Ko bi jim kdo v privatnem pogovoru omenil le eno ali drugo marsikterih postáv, ki se dandanašnji kujejo po držav-nih zbiorih; gotovo bi prestrašeni ostermeli zato, ker bi jo za nevarno spoznali svojemu mirnemu domačemu blagostanju; v zbiorih pa, v ktere jih je poslalo zaupanje vladarjev ali volilcev, da tam, n. pr. v gosposki zbiornici, konservativne koristi najdejo zavetje, tam vidiš in slišiš jih pa k vsemu, kar narhujši liberalci skujejo, nespremišljeno prikimovati, zato ker eden družega išče v liberalizmu prekositi. Razjasni si, če moreš, te prikazni, nad kterimi mora mislečega človeka ledena groza obiti. Kajti, če se taki možje že Boga ne bojijo, ne verujejo na pekel, nebesa, neumerljivost duše, ne verujejo v večno plačilo, primerno dobrim in hudim človeškim delom: bati bi se morali vsaj vesoljnega požara, in verovati, da brez vere in nравnega reda tudi njihovo blagostanje mogoče ni.

So ljudje na sveti, ki so hujši od satana, ki je bil le zavoljo enega greha pogubljen; ali ti imajo le svoj začasni telesni prid, doklerkoli jih previdnost Božja životariti pusti, vedno pred očmi; ravno omenjeni možje pa še tega ne. Te prikazni so toraj čaznatorne, so nadaljevanje in objačenje neprestanega večnega boja med Božjim in satanovim kraljestvom. Bilo bi se nadjati, vsaj kar se Avstrije tiče, da se bo tega neizrečenega zla rešila, ako bi v prihodnjem državnem zboru konservativna stranka večino dosegla; ali dvomljivo je ravno iz zgoraj rečenega vzroka. Nam tedaj ne ostane družega, kakor posnemati izgled svetega Očeta Pija IX, ter z molitvijo in drugimi dobrimi deli ljubega Boga prositi, da nas Njegovo nebeško kraljestvo ne zapusti, kakor je zavolj nejevere že zdavnaj zapustilo ravno tiste dežele, ki so bile zibel sv. keršanske vere.

Še en pogled, dragi prijatelj! verzi na našo ožjo milo domovino. Ali še pomniš, kaka verska in politiška

sloga je tu vladala pod vodstvom duhovnih in svetnih mož, dokler se ni blapčevski duh judovskih in nemških liberalcev priklatil v Ljubljano, ter od nekoliko rodoljubov ustanovljen zavod v to rabi, da seje nejevero in neslogo po deželi? Le-ti vse vprék okoli sebe vjedajo; duhovne, kateri skoraj edini po deželi inteligenco zastopajo, imenujejo „mračnjake“ itd. Ravno sem se spomnil, kar sem z lastnimi očmi vidil. Ne deleč od tukaj, v Primorju, kjer so bili ljudje nekdanjako tatvini podverženi, bil je pred več leti gospod dekan, ki je ljudi ne samo od rečene pregrehe, ampak tudi od drugih slabih navad tako čisto ozdravil, da bi dandanes popotnik brez straha na dlani zlato in srebro nositi mogel. Zato imajo ljudje še zdaj tistega gospoda v blagem spominu. Umerl je, če se ne motim, pred tremi leti kakor kanonik v Tersti. Aleš je bilo njegovo slavno ime. Sosednjo dekanijo, precej čez severno mejo na Kranjskem, je skoz več lét vpravljal tudi gospod, ktere ga častitega imena, ker še živi, nočem naznaniti, da ne razžalim njegove ponižnosti. Ta vredni gospod ti je s svojo priljudnostjo in zraven vestnega spolnovanja svojih svetih dolžnosti kakor duhovni pastir tudi s koristnimi nauki in lastnim izgledom v poljedelstvu pri ljudéh neumerljivi spomin zapustil. Ponavljam ti, jaz ti povém le, česar sem se sam prepričal; ko bi bil imel priložnost vse slovenske dežele obiti, gotovo bi ti od povsod lepih izgledov vsestranske blagovite delavnosti duhovnov vedil povedati. Ti veš dobro, da jaz ne govorim „pro domo propria“, ampak „pro domo veritatis“, ker mene, kakor vsakega resnicoljuba v serce bode, ko vidim, kako gadni tihotapci te in take možé za „mračnjake“, sebe pa za „lučnjake“ cenijo! Pa ni čudo; sej sam satan se preobrazuje v „angela luči.“ (2. Kor. 11. 1.) Pod solncem ni res nič novega! Ali od druge strani je pa spet to tolažljivo, da duhovni sami bolj vedó, kakor mi drugi, kdo in zakaj jim je Gospod tako britko osodo naprej povedal. Zato še vredno ni, da se puščajo v pobijanje napadov satanovih sužnjev, če bi ne bilo zbog ljudi. Dragi prijatelj! Čas je, da končam to predolgo pismo. Če nas znamenja ne begajo, kaže se že zora boljši prihodnosti od strani zapadnih dežel, od koder zgolj vse zlo, pa tudi vse dobro izhaja. Kdor se slavi z nejevero in s hudobijo, naj se le kolikor, pa ne dokler hoče. Nos autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Jesu Christi, in Quo est salus, vita et resurrectio nostra“. Z Bogom!

Tehnica sedanjega časa.

Kedar pri tehnici ena skledica pade, se druga povzdigne. Kedar je prvo, mora se zgoditi tudi drugo. Vse, kar duhovno življenje zgubi, je dobiček za meseno življenje. Ako se človek za večnost nič ne meni, je časo vsa njegova dobrota. Ta prednost, ali bolje, ta razuzdanost telesnega življenja je novo znamenje, kam se svet pogrezuje. Zveličar je rekel: „Kakor je bilo v dnevih Noemovih, tako bo tudi o prihodu Sinú človekovega. Zakaj kakor so v dnevih pred vesoljnim potopom jedli in pili, v zakon jemali in v zakon dajali, do tistega dné, ko je Noe v barko šel; tako bo tudi o prihodu Sinú človekovega. Ravno tako, kakor se je godilo v dnevih Lota, so jedli in pili, kupovali in prodajali, sadili in obdelovali: ob dnevu pa, ko je Lot iz Sodome šel, je padel ogenj in žveplo z neba ter jih je pokončal vse. Tako se bo godilo ob dnevu, ko bo Sin človekov razodet.“

Tedaj, ako so se ljudje tako čisto v telesno (materijelno) pogreznili, in so sužnji svojih počutkov, da mnogi duhovni svet, Boga, Jezusa Kristusa, Cerkev,

dušo, večnost, božje obljube in žuganja imajo za zgoli prazne marnje, drugi pa le bolj ali manj za abstraktne (posnete) resnice, ktere pa do njih splošnega obnašanja skoraj nič resnobne moči nimajo; ako le to bolj poznajo, kar z rokami ošlatajo, le to bolj ljubijo, le tega bolj išejo, zlata, srebra, telesnih dobrót, ako zasmehujejo Noeta, ki jim s prijaznimi besedami naznanuje bližnji potop: je to očitno znamenje, da človek se je poživil, poživinil. Toraj se ni čuditi opičarstvu današnjih časov. Ko se je poživinil, duh Božji zgine. Človek zgubi pravico, tukaj bivati; bliža se konec. Stvarnik človeštva, družbinstva, naj viši postavodajavec je rekel: „Išite naj popred Božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo priverženo“. Devetnajsto stoletje je te besede preverglo in pravi: „Išite naj popred časnih zakladov, išite jih neprenehoma in po vsih potih. Bodite najprej narodnjaki, potlej — če se komu poljubi — še le verniki.“

Kužna zločnost in nasladnost se je v viših podobah polastila ljudstev. Ošabnost in gizdavost gospoduje tako nesramno in napeto, da pametnega človeka preleti strah, rudečica polije. Umetnosti so postale neznansko mesene. Nekatere so sedanje ljudstvo pomehkužile s petjem in z godbo, dasiravno ti imate narode oblaževati. Po plesih in glediših so se naravno spridili. Druge so ljudi popačile s tem, da razširjajo po keršanskem svetu vse nesnage, ktere so iz neverskih mest delale žive Sodome, in katerih ostudni ostanki se še nahajajo v Pompejskih razvalinah.

Ubogi svet! Glavo je pobesil k zemlji in misli, da zemlja so njegove nebesa; za-njo ima pripravljene oči, roke in serce; za prihodnje življenje nič. Noč in dan dela po fabrikah in delavnicah, po rekah in po morji, po železnicah in zemeljskih globočinah; noben trenutek ne počiva njegovo telo in še manj njegov duh. Kdo mu bode napredek zavidal? Toda on vse hoče le, kakor stari pagani, „le več kruha in razveseljevanja“; ne pa več modrosti in bogoljubnosti. Viši misli, blagši občutki, prihodnja sreča, darežljivost iz ljubezni do Boga, o tem liberalnemu, prostomiselnemu svetu ni več govoriti, tako govorjenje mu je nerazumljivo.

Svet je zagrabil za mogočno orožje, da si privojskuje lastni grob. Smé se mu zdaj vzeti vera; cerkev, njegova mati, se smé zatirati; papeža, njegovega očeta, smejo sramotiti, oropati, jetnika storiti, in potlej mu škerlatasto capo ogerniti ter ga zasramovati, „da po knežje živi“. K temu bo svet molčal, če ne še veselja poskakoval.

Toda, vse zastonj. Svet iše zadovoljnosti v taki razuzdanosti. Ali svet ni zadovoljen, in tudi nikoli ne bo. Nepremagljiv nagon mu pravi, da večí skerb za telesno kakor za dušno zdajci podere pravilno enakotežje. Človek je goljufan. Kolikor bolj se s tem svetom peča, toliko manj skerbí za unega, toliko dalje zabrede od svojega namena, in zato je toliko nižji in vreden toliko večí kazni.

Sploh živi prostomiselnost 19. stoletja kakor bi človek ne imel duše. Čeznatorni svet malo pozná, malo ceni, še manj pa zanj skerbí. Velike resnice za prihodnje, kar se tiče njih moči do njegovega življenja, mu komaj kaj več tehtajo kot pero na tehtnici. Zdi se, kakor bi ločil svinčen pokrov zemljo od nebes, kateri pravo luč od potelesenega človeka odvráčuje. Tuj čeznatornemu svetu, pozná roko, ktera vodi dogodke; vzroka njenega bitja pa že ne več.

Dobrote prejema brez hvaležnosti, kazni brez kesanja. Komaj se smé očitno reči, da so šibe, ktere svet zadevajo, kazni za njegove krivice.

Pri vsih ljudstvih, celo neverakih, kakor je znano, zdaj ta resnica presega pamet nekterih, in vzbuja zaničljivo posmehovanje drugih. Slepota poživaljenega člo-

veka je tolika, da terdi učinek brez vzroka, in se še namerdne ne.

K temu prihaja še zametovanje človeškega poštenja in značaja. Človek, ki ima stvar za Boga in zemljo za nebesa, je suženj vsega tega, kar ga more ob zveličanje pripraviti. Svet, ki je tako daleč prišel, je le bolj terg, kjer se vse prodaja, kajti se vse kupuje: čast, vest, prostost. To zametovanje značajev je eno naj bolj razširjenih in nesrečnih znamenj našega časa. Poglejmo le volilno pravico. Ali ne voli naj večji množina kakor kaka čeda? Pri volitvah se ne gleda ne na vest, ne na samostojnost (neodvisnost) in osebno vrednost, tudi ne na splošno dobro. Zavoljo kake službice, pijače, iz strahu pred drugimi, ali da bi se komu prikupili, dirja slepa množica kakor ovce v eno jamo. Med tem samopridnost premaga splošni blagor, in kateri so si bili pridobili glasove brezmiselnih volivcev, dosežejo neobmejeno oblast, da zamorejo državne dolgove delati, vero tretji, Cerkev preganjati, očitne pravice odbijati, glas in voljo narodov tlačiti, družbo kvariti in v prepad zapeljevati.

Temu se pridružuje splošna nezadovoljnost in gospodovavni strah. Velikani in mogočniki se snidejo, ter si zagotavljajo mir; svet z glavo maje in se boji. Štiri milijone bodál varuje njegov mir; in svet se boji. Vladovalci imajo strah pred ljudstvi, in ljudstva imajo strah pred vladarji. Narodi se bojé narodov. Vsi se kaj ali koga bojé, le samo Boga ne, in zato jih nič ne more pomiriti. Čutijo, da plava nad njih glavami povodenj britkost, ali pogreznjenost jim ne dá spoznati, kaj je tega vzrok. Razuzdanost v življenji in pisanji, ki je lastna našemu času, je eno znamenj njegovega propada, spacenja in oznanovavka zasluženih strahovanj. (Po Fr. Kztgi.)

Kaj je mašnik doživljal.

Te dni, piše časnik „Herold“ v št. Lujzu, nam je pravil nemšk mašnik št.-Lujške nadškofije dogodbo, ktera na novo kaže, kako težaven in poln truda je misijonski poklic v velikih duhovnijah po zahodnjih deželah, in koliko se mora večkrat zvest dušni pastir prizadevati, da poiše zgubljeno ovčico in reši edino dušo, če tudi je le ena. Ker je to tako mično, gotovo tudi našim bralcem vstrežemo, ako jim ob kratkem povemo, kaj je ta častiti mašnik doživljal in nam sam pravil. Da ne žalimo njegove ponižnosti, zamolčimo njegovo ime, in tudi dotičnega kraja natančneje ne imenujemo.

4. mal. serpana t. l. o poli treh zjutraj pokliče kmetovavec (farmer) mašnika in ga prosi, naj hitro gre k osemnajstletni za smert bolni deklici, ktera serčno želi prejeti sv. kerst. Umirajoča deklica je bila sicer, kakor je rekel, hči metodistiških staršev, bila je pa več lét v Cincina tu v vstavu katoliških redovnic. Na vso moč je bilo treba hiteti, zakaj od mašnikovega stanovanja do hiše umirajoče je celih 72 milj, — deklica bo pa po zdravnikovih besedah težko čakala poldneva. Brez pomude hiti mašnik na kolodvor in pričakuje vlaka za blago, ki odide ob tréh. Ko se je prepeljal z vlakom 20 milj, mora s svojim deželskim spremljevalcem stopiti iz vlaka, da družih 52 milj preide s konjem. Mašnik in kmetovavec zasedeta berze konje ter dirjata po polji (preriji). Ko jahata 20 milj, srečata moža, ki je imel pripravljenega spočitega konja. Mašnik mora konja zasedeti, da o pravem času dospé na odmenjeni kraj. Družih 20 milj zopet preletí s silno hitrostjo. Zopet se prikaže mož s spočitim konjem, in mašnik spremeni konja. Hiša bolne deklice se vidi, še četrtert ure je do njé. Kar se zverne konj in pade na mašnika. V hiši bolne deklice so to hitro spazili. Ljudje

prihité, pomagajo mašniku spod konja, ter ga presadé na drugzega. V nekoliko minutah je v hiši. Berž ko dekcle zasliši mašnika, zbere vse svoje moči in vsa vesela kliče: „Mašnik gré, rešena sem!“ Mašnik vidi nevaren stan deklice, in berž ji podeli sv. kerst. Komaj je bil končal zadnjo molitev, že dekcle dušo izdihne. Čez nekoliko minut stopi oče v sobo in vpraša mašnika, ali je deklica sprejela sv. kerst? Kadar mašnik priterdi, pade kmetovavec metodist na kolena in glasno hvali ljubega Boga za veliko milost, ki jo je skazal njegovi ravno umerli hčeri.

Mašnik se je bil po dolgem jahanji ves ugnal in strdil, in je potem nekoliko ur počival. Ko se je pripravljajal za odhod, mu je kmetovavec svetoval, naj namesti konja vzame rajše njegovo mulo. Mašniku je bilo to prav po volji, ter se je hotel posloviti. Vpraša ga pa kmet, kaj je dolžan. Toda mašnik ni hotel kar nič vzeti. Ker je pa kmet le vanj silil in mu metodistiške pridigarje v izgled stavil, ki niso nikoli dosti preplačani, je bil mašnik pripravljen vzeti kak majhen dar za zidanje svoje cerkve. Kmet — premožen mož — je preiskal svojo denarnico, pa ni našel toliko, kolikor je nameraval dati mašniku. Izgovoril se je in mašniku obljubil, da mu hoče v nekoliko dnéh poslati dar za zidanje cerkve.

Duhoven odide z enim hlapcev domú. Doma čez nekaj dni že kar nič ni mislil na kmetovo obljubo; zakaj tudi on je ne mara že v življenji poskusil, da kaj drugzega je obljubiti, kaj drugzega pa spolniti. Ta pot je bilo vender drugač. Kacih 8 dni po tem dogodku je prejel mašnik po pošti list s 300 tolarji za zidanje cerkve. V pismu je bilo pa še nekaj veliko bolj važnega, namreč sporočilo, da bota kmetovavec in njegova žena v kratkem prišla k mašniku ter se dala v katoliški veri podučiti; „zakaj vera“, je bilo v pismu, „kteri mašniki toliko truda darujejo, da bi rešili eno dušo, in kteri táko nesebičnost razodevajo — taka vera mora biti brez pogoje prava, in spoznani resnici se ne smemo ustavljati.“

Tuji vstavi v Rimu.

Odkar so piemonski posilniki priderli v papeževo mesto, je bilo večkrat govorjenje o tujih vstavih in semeniših večnega mesta — in vredno je, da jih tukaj naštejemo. Ti-le so:

1) Propaganda, ki je bila vstanovljena l. 1648 pod papežem Urbanom VIII in je pod amerikanskim in angleškim varstvom. Mladenci, kteri se v nji odgojujejo, so skoraj brez izjeme namenjeni za misijonarje med neverniki.

2) Ogersko-nemški vstav, ktereja je pod papežem Julijem III l. 1552 vstanovil sv. Ignacij; njegov varh je apostoljski kralj ogerski, cesar avstrijski. Ta vstav vživa razne prednosti (privilegije), ktere so podelili papeži njegovim gojencem.

3) Vstav sv. Tomaža, vstanovljen pod papežem Gregorjem XIII l. 1579, je namenjen angleškim klerikom in je pod angleškim varstvom.

4) Škotski vstav, pod angleškim varstvom, vstanovljen l. 1600 pod papežem Klemenom VIII.

5) Irski vstav, vstanovljen l. 1623 pod papežem Gregorjem XV, pod angleškim varstvom.

6) Gerški vstav, vstanovljen pod papežem Gregorjem XIII l. 1577, za odgojevanje duhovnov za zedinjene greke, je pod varstvom vlád, kterih državljani se v njem odgojujejo, zlasti Turčije in Avstrije.

7) Vstav konvertitov (spreobrnjenecv) in katekumenov (pripravljenecv za sv. kerst), vstanovljen od Pavla III, je pod varstvom vseh vlád.

8) Španjski vstav, vstanovljen l. 1580 pod papežem Gregorjem XIII, je v varstvu Španije in družih moči, ker se vanj sprejemajo vsled vstanovila tudi mladi duhovni družih narodov, zlasti dominikanskega reda.

9) Vstav Maronitov pod turškim varstvom.

10) Pruski vstav za odgojevanje duhovnov iz Ermlanške škofije v samostanu pri sv. Andreju „della Fratte“.

11) Vstav za francoske duhovne pri sv. Klari. 12) Vstav za belgiške, 13) za poljske, 14) za severoamerikanske, 15) za južnoamerikanske, 16) za avstrijske in nemške duhovne (Anima) pod avstrijskim varstvom. 17) Ilirski vstav pod avstrijskim in turškim varstvom.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Rimsko mesto.

(Spisal humoristično Val. Gašperšič.)

(Konec.)

Stopimo sedaj čez prostor v baziliko sv. Petra. Velikanska je resnično. Ako bi mi od Maribora do Rima hodili, nič ne vidili, samo v baziliki sv. Petra oči odperli; straha bi bili opadani. Laška umetnost, kakor se v cerkvah razodeva, in katero smo do Rima občudovali, si enakosti na vsem svetu ne dobí. Kdo šteje tiste nebeške dome v Milanu, Turinu, Genovi, Boloniji, Firenci in po družih mestih, in se ne spomni, kar Bulver pravi: Umetnost se začne pri oltarju?

Zapustimo cerkev, kjer sta kardinala Guidi in Horward imela večernice. Stopimo na prostor sv. Petra, vidimo nekega starčka in ga prašamo, ali nam more pokazati hospic „all' Anima“, vstanovljeni za Avstrijane? Imeli smo pozdrav do rektorja tiste hiše. Pojdite z mano, pravi, in hitro praša: Ste vidili v cerkvi sv. Petra blizu papeževega oltarja veliko štatvo? Stoji namreč velik stolp, kaže papeža blagoslov dajočega; žena pred njim kleči, in otroka za roko derži. Sicer je veliko stolpov iz marmorja v cerkvi, kateri naznanjujejo vstanovnike duhovnih redov; ali imenovani stolp je prvi čudež umetnosti, zdí se nam, da marmor govori. Tam romar kleči, od lepote zamaknjen; tam umetnik perve verste občuduje mojstra, katerega roka je izličila tako krasnost. Kdor je bil v Rimu, in ni ogledal te štatve, ni bil v Rimu. Med tem ko nam tovarš razlaga pomen une štatve (ne vém, če prav), smo prišli „all' Anima“. Tam prosimo, ako nam bi hoteli tisto noč stanje dati. Zvedili smo pa, da to stanje je za bogaboječe romarje po štatutih.

Vratar nam reče, da smo malo nevarne podobe, češ, v Rimu smo sumljivi. Pa vender ne točite solz, bodem jaz skerbela za prenočevanje. Gremo v eno hišo, v drugo, tretjo, povsod: „niente“, nič. O sumljivost, kateri pa se ni čuditi v „novi Italiji“! Končno pridemo v kerčmo. „Padron“ kmalo v sobo stopi, vratar mu reče, kaj da iščemo. Dečelo nas pogleda, praša za potni list. Imeli smo v stari mavhi dva lista, zbegani iščemo, in nesrečno potegnemo stari list. Ko „padron“ v njem vidi „1860“, ga prime jeza, on pa nas, vzdigne se vihar, kakor se vidi v zraku, kadar jug in sever skupaj terčita. Prosim ga za „pacienco“; med tem dobimo novi list. Preiskovalec ga pogleda, pa mu ne verjame; temuč skoz vrata plane, in zgine. Kaj bo zdaj? Morebiti pridejo „karabinieri“, in nas bodejo sabo vzeli! Bilo je že pozno; ko bi bil dan, bi bili rekli: „Srečno, Rim!“ Malo upa, malo straha, malo petja: „Freund ich komm' mit der Zither, von zittern, und welche Lust

gewährt das Reisen! Končno se vrata odprejo; prvič pride potni list, potlej dolga roka, potem „Dolgoruki“ sam, rekoč: pojdite z mano. Pridemo v sobo, kjer leži pet ciganov. „Padron“ nam pokaže postelje, imenovane po tistih živalicah, o katerih Göthe pravi, da so ga hudo imele, ko je bil v Rimu, in kjer so ga frajmavrarji vzeli v družbo „Arkadia“.

III.

Ko se danica družega dne vzdigne, naših težav še ni bilo konca. Stopimo iz hiše, gledamo okoli, vidimo tesne ulice na vse strani: „Via della pace, Via dell' Amfiteatro, Chiesa della pace“. Tista cerkev (Chiesa della pace — cerkev miru) je na prostoru, kjer je bil stari „templum pacis“. Ulice so brez tlaka, in lazaroni z mulami tako divjo dirjajo sem ter tje, da bi bili kmalo žertva rimskih mul. Ustrašeni se podamo v neko kerčmo, potožimo, v kaki nevarnosti smo se znašli. Gospod, ki blizo nas sedi, pravi, ne veste, da so že stari Rimljani rekli: Latium ferox (divja dežela Latium); prav vgodno ni bilo nikoli, novi „liberalismus“ nam je nove hudobije in težave prinesel. To noč sta se dva mladenčca spopadla v Trasteveri z nožem, se ranila do smerti. Vsaki dan slišimo tacih nesreč, živčoh drag, omagujemo pod težo davkov; (mangia l' anima a noi poveri cristiani) vjedajo dušo nam ubogim kristjanom. Po vsi Italiji smo čuli take žalostne pesme. Od naše ulice ni daleko do terga „Navona“, ki je krasen, velik prostor, kjer je marblast vodomet in lepa cerkev sv. Neže. Prašamo gospoda za pot do Kapitola. V francoskem jeziku nam odgovor dá, in ko ga umemo, se tako zveseli, da nas hoče do Kapitola spremiti. Tukaj stojé veliki kipi in mestna hiša, na kateri se vidijo čerke „S. P. Q. R. (Senatus populusque romanus), čerke, ki smo jih tudi na kapah dvorjanov vidili. (Risum tenentis amici). Od Kapitola gledamo na „Forum Romanum“. Kaj je tukaj? Razvaline, stebri, slavoloki starega Rima, Kolosej, norost Titova, zidan od sužnjih jeruzalemskih judov, kjer so zamorci in živine se med seboj morili, pa na tisuče kristjanov rimski trinogi zverim pometali. Obegnimo se čez Eskvilin proti Korzu, hitro zapazimo Trajanov steber, ogromen marblastni stolp, okoli katerega se šteje več kot 2000 slik ali basreliefov, v spomin rimskih bojev z Dacijo; potem je še enaki steber Antonijev. Lepi prostori, piazza di Venezia, „piazza di Minerva“ in stare palače nas srečujejo v Korsu v galerijah, v katerih lepe slike laških malarjev občudujemo, n. pr. „palazzo Doria“, „palazzo Borghese“, „palazzo Colonna“ in drugi. Naj lepši slike se pa vidijo v Vatikanu. Podvizamo se na Kvirinal, en obelisk, vodometi, velikanske štatve gerškega Phidija, enake unim na Kapitolu, tu stoje. Mimo dolgega Kvirinala pridemo do klanca, ki pelje do Marije Snežnice, prelepotne cerkve, v katere obnovljeni kapeli ob desni strani papež Pij IX po smerti hočejo počivati. Tukaj se vidita dva obeliska, katera sta stala pred toplicami cesarja Avgusta. Akoravno je 28. oktobra, vročina je velika. Večer je, hladne sape od sabinskih verhov pihajo, solnca zlati žarki nam slovo oznanujejo; tudi mi slovo vzamemo in vošimo bralcem lahko noč.

V Mariboru 21. avgusta 1873.

Iz Ljubljane. Slovstvo. V Gorici je pričel gosp. Jožef Kregan na svetlo dajati majhne lične knjižice v lepem, čistem kamnotisu, katerim je naslov:

Vesoljno znanstvo.

razgernitev korenine, v kateri se zedinjajo vse znanstvene vejice in dokaz, kako vejica vejico podpira in razjasnuje. Delo ima obsegati temeljite ugovore proti marsikteri doslej v znanstvu veljavnih teorij, pa iznajdbo novih znamenitih resnic namesto zaverženih, največ v naravo-

znanstvu, n. pr. o teku zemlje krog solnca, o potresu, o ognjometih (vulkanih), severni zariji, toči, streli, o skrivnosti raznih moči (elektrike, magnetizma) i. t. d. Po 4 knjižice bodo izhajale na mesec, katerih posamezne (brez poštnih stroškov) stanejo po 15 sold. in 12 skupaj 1 gl. 50 kr. (Naročuje se pri pisatelju v Gorici, v pisarnici dežel. odbora. Tudi pri vredništvu Zg. Dan. je viditi ali dobiti nekoliko iztisov 1. zvezčica). Name-raval je izdajati pisatelj delo v nemščini, po nastvetu nekih verlih Slovencev pa bode sad svojega čez 26let-nega truda izročeval občinstvu v maternem jeziku, ako najde podpiranje pri rojakih. Ker se nam gosp. J. Kregar popisuje kakor poštenjak, je upati, da bode delo koristno in vredno podpore.

Bibliothek der Kirchenväter po dr. Thalhoferji je dospela do 76. zvezka. Zvezka 73 in 74 obsegata: „sv. Avguština Božje mesto;“ 75 in 76 pa nadaljevanje: „od sv. Atanazija zoper arijance.“ — Oba zvezka sta kaj podučljiva tudi za današnje čase, posebno pa sv. Avguština nauk „o Božjem mestu“ je sem ter tje tako kakor bi pisal o sedanjih novih posvetnjakih, nejevernikih in brezvercih.

— **Amerikanska misijonarja** čč. gg. Plut in Žužek sta se danes-teden vernila iz Kranjskega nazaj v Ame-riko. Sorodovina gosp. Žužka je imela poprej še lepo družinsko slovesnost v Lašičah, obhajali so namreč pet-desetletnico ali zlato ženitnino gosp. Žužkovih staršev, pri kateri sta bila zraven drugih otrok dva duhovna sina in obilne sorodvincev. — Šel je z gospodom v Ame-riko študent šestošolec Gestrin iz št. Jurja na Dolen-skem, ter bode tamkaj dalje se učil za duhovski stan. Tukaj bi ga bila najberže namesto duhovstva doletela bela suknja; v Ameriki je več svobode zarad volitve stanú. — Lahko omenimo pri tej priliki, kar smo več-krat slišali od misijonarjev, da tam se ljudje postavno obnašajo in ni se treba na popotvanji bati, da bi komu kaki gosposki cunjar njegov stan zasramoval. Pri nas se v tem oziru priprosti ljudje obnašajo po železnica-h spodobno in čedno. Marsikteri osuknjani strah-gospodje pa večkrat, kakor se slišijo pritožbe, s kletvinjo, kla-tanjem in nalašnim psovanjem stanú, ki ni po njih volji, hudo greše zoper spodobnost in zoper to, kar Nemec imenuje „Anstand“. In to zlasti taki, ki nosijo kam gori proti Loki na prodaj svojo „omiko“, ki je pa sami naj-bolj potrebujejo.

— **Na 900letnico v Prago** se je preteklo nedeljo podal preč. gosp. kanonik P. Urh iz Ljubljane. Vzel je seboj prekrasno adresu, ki jo je katoliška družba za Kranj-sko za to priliko poslala katoliškim bratom Čehom.

— **Bogoslovne šole** se pričnó 7. vinotoka (okt.); — poprejšnji dan je oglasovanje.

— **Pri podobarju** gosp. Götzl-nu v Rožnih ulicah je viditi lep po Fürich-u lično izdelan križev pot, ki je naročen za tarno cerkev v Gorjah. Prijatelji cerkvene umetnosti si ga zamorejo do 8. oktobra ogledati.

Iz Ljubljane. Zastran novega politiskega časnika. Razposlalo se je čez 400 vabil. Dozdaj jih je nazaj prišlo: Iz Kranjskega 17 z 276 naročniki; s Štajerskega 32 s 106; s Koroškega 2 z 21; iz Goriškega in Ter-žaškega 5 z 22 naročniki. Skupaj 425 naročnikov. Pod-pore iz raznih krajev je došlo 541 gl. in dvé akciji banke „Slovenije“. Razun tega je podpore podpisane 652 gl. in 5 akcij banke Slovenije. Med naročniki v deka-niji Leskovski so s 3—5 iztisov. — Odbor živo prosi, da naj se od vsih strani naj hitreje kar je moč pošljejo in pošiljajo pôle in pa imena drugač nabiranih naročnikov, ker najberže ko se bo dalo, pride na svitlo list za po-skušnjo, da ga kar precej njih največi del dobi. V ta namen odbor tudi prosi gg. pisatelje, naj berž blago-volijo pošiljati primernih dopisov. Po nasvetu z Dolen-

skega se bode list imenoval „Slovenec“ ker „Slovenij“ je imenovanih že nekaj družih naprav in se potlej o pošiljanjih prevečkrat godé pomote. Delavnih dobrih moči je že nekaj zagotovljenih, z drugimi je odbor v dogovoru. — Kako napovedovani list nasprotnike v oči bode, kaže „Nar.“, ker že zdaj klepeče, cvili in laže, češ, da se pri nabiranju sila dela, — ter boče list ubiti še preden je luč zagledal. Pravi, da poziv ali „ku-renda“ za nabiranje stroškov in naročnikov se razpo-silja po Gorenškem samo v nemškem jeziku*, zato ta dnevnik ne bo naroden. — Kaj pa da? Bo ne mara „prusaško-judovsko-piemontešk“, kakor je šega pri libe-ralubih, jeli? (Že med tem se je število spet zlo naraslo.)

Koroško. Koroški deželni volilni odbor avstrijske pravne stranke priporoča za volitev v kmečkih občinah ki bo 31. okt., naslednje možé: 1. Andreja Einspie-ler-ja (za Celovec in Velikovec), Jurja Pongratz-a, Ferd. Vigele-ja in Fr. bar. Reyer-ja.

Odbor kliče volivcem: Volivci kmečkih srenj! Terdo se deržite načel avstrijske pravne stranke, ako želite brambo za svobodo in samostojnost kato-liške Cerkve, ktera vse narodnosti z enako ljubez-nijo ljubi, — ako želite ostati zvesti našemu cesarju iz Božje milosti in toraj dobri Avstrijanci, — ako želite, da bodo tudi vaše časne dobrote stalno zavarovane zo-per sleparstvo in grabeštvo, — ako želite, da se vsaka narodovnost, nemška in slovenska, v svoji ravno-pravnosti obvaruje. Tedaj z Bogom za cesarja in dom!

Iz Amerike. — Čikago, Amerika, 28. avg. 1873. Dospel sem v Novi Jork 25. avg., čverst, zdrav in novo oživiljen sem stopil na amerikansko zemljo. Nisem si privoščil počitka, ampak odrinil precej drugi dan naprej ter prišel danes v Čikago, kjer se bom mudil nekoliko dni in obhajal duhovne vaje pri oo. Jezuitih, da otre-sem popolnoma pregrešni prah evropejski.

Popotovanje je bilo skoz in skoz srečno in naglo; okoliščine bile so tako vgodne, da prej ko sem priča-koval, sem prišel ta kraj velikega morja. Opravke, ki so me na Irsko peljali, sem že v Liverpoolu na Angleškem poravnal, kjer sem nenadoma najdel dr. Lyncha iz Dublina, tedaj me v obziru mojih irskih zadev ni nič zadrževalo.

Upam, da gospodje, duhovni in neduhovni in drugi znanci mi niso zamerili, da sem bolj natihome svoje kopita pobral in odšel. Storil sem to iz tega namena, da bi si nekoliko zljajšal britko svojo ločitvo, ki bi mi jo bilo poslovljevanje še briktejši storilo. Verjemite, da sem prav s težkim srcem se ločil od ljube domovine; in ko bi vest mi ne bila velevala nadaljevati svoj po-klic po tamnih tisočletnih gojzdi indijanskih, nikdar bi ne bil zapustil milega domovja, ki mi je neizrečeno drago.

Občutki hude otožnosti so me navdajali vseskozi na mojem potovanju. O kolikrat na nezmernem morji, o pol-nočni tihoti sprehajaje se verh mogočnega par-nika, sem z britkostnim srcem se spomninjal ljubljenih ledin in senčnih gojzdov, prijaznih gričev in velikan-skih snežnikov tihe domovine slovenske! Tožil sem svojo tiho žalost morskim, memo šumečim valovom: „Vi silni valovi gromeči, ki vas močna sapa zahodnja dervi proti izhodnjim bregovom evropejskim, hitite naznanit znan-cem mojim težo otožnosti, pod katero skor omaguje duša moja!“ Zaupno, v tej britkosti, sem se oziral v sinji zrak, k nebeškim višinam, ter iskal nad jasnim ozvez-danim obnebjem tolažbe in pomoči pri večnem neškonč-nem Bogu zoper domotožnost, ki mi je tergala serce.

* Odbor je Vabilo poslal samo v slovenskem jeziku, menda ga ni kdo v „narodni tiskarni“ v nemščino prenatisknil? Dek. ku-renda nič ne odloči.

Ali s tem, da sem bolj skrivaj odrinil, dolžnost, ki me veže do prijateljev, ni zanemarljena ali celo opuščena; opravičim jo zdaj, pismeno se poslovim, po Vašem časniku pošljem prijateljski pozdrav in priserčno zahvalo vsem znancem, ki so me tako prijazno in gostoljubno sprejemali ter mi mnogotere dobrote skazovali. Naj jim dobri Bog povračuje njih ljubezen do mene in jim dá uživati obilnost nebeškega blagoslova v življenji in po smrti. Z Bogom! Janez Čebulj.

Čikago, 3. sept. 1873. — V veliki naglici s tem naznanim, da sta častitljivi patrijarh gosp. Pirc in gosp. Tomazin sinoči se odpeljala iz Čikage, kjer smo se dva dni skupaj razveseljevali: v saboto (6. sept.) bota iz novega Jorka odrinila. Milo mi je bilo pri serci, ko smo se ločili. Upam vender le, da bom gosp. Pirca še vidil; kajti bili so prav zdravi, čversti in veselega serca tukaj v Čikagi, in če srečno dospejo v svojo domovino, bodo gotovo še 10 lét živeli. Sporočite obema gg., Pircu in Tomazinu, moj priserčni pozdrav, kader dospeta v ljubo domovje slovensko. J. Čebulj.

Znano je, da so preč. gosp. Pirc že čez osemdeset lét stari, ter ne morejo več delati v vinogradu Gospodovem, želeli so v svoji domačiji preživeti večer svojega življenja, in toraj jih g. Tomazin spremlja v Evropo. Vr.

Iz Javorji na Gorenskem. — Nosijo me, kakor slišim, na listinah „Stremajerovih ljubljencev.“ Naznanim očitno, da nisem „grošev“ ne prosil, ne dobil. — M. J.

Razgled po svetu.

Na Dunaju so judovski in pojudenti listi delali veliko šuma z Viktor-Emanuelom, kar mu je pa le bolj veljalo ko papeževemu oroparju, kakor pa „laškemu kralju“. Ko bi bil Viktor Emanuel prijatelj Pija IX, bi ne dunajski judje ne ljubljanski liberali ne bili prijatli njegovi, kakor niso n. pr. prijatli Chambordovi. — O popotovanji Viktor-Emanuelom pravi „Unità“: Iz naj poslednje knjige Lamarmarove („Nekoliko svetlobe o dogodkih političkih in vojaških l. 1866“) je jasno, da Prusija in Avstrija ste se bili zedinili tisto leto iti s svojimi kardeli na Dunaj, in koračiti vanj slavno kakor Francozi 1809. Ali to, kar se takrat ni moglo doseči s pomočkom vojske, se doseže danes s posredovanjem mirne narodne razstave. Kakošni pa bojo nasledki tega popotovanja in

te slave? „Unità“ ne predčuti kaj dobrega za Laško. Kaj pa za Avstrijo?

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Č. g. Vindišar Jak., lokalni oskerbnik pri sv. Magdalenii na Gori, je predstavljen za oskerbnika na Vojsko.

V Terzaški škofiji. Č. g. Fr. Peculić gre za duhov. pom. v Draguč; č. g. Ant. Spanio za administr. v Kastanje.

Umerla sta čč. gg.: Jernej Resman, fajm. v pokoju, in Baštjan Juvan, fajm. v Draguč-u. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Č. gosp. J. Jaklič 1 tolar za 2 gl. st. den. — Preč. g. kamniški dek. 1 napoleon. — Iz Notranjske Bistrice: Neka oseba 4 gl. „Učeniku vere nezmočljivemu, mučeniku v terpljenju stanovitnemu, Očetu vernih najboljsemu“. — Iz Vojnika 2 gl. s prošnjo za čisto ljubezen do Boga, stanovitnost in sv. blagoslov. — G. J. P. 3 gl. sr.

Za Kalvarijo in cerkev sv. Jožefa. Č. g. J. Jaklič 2 tol. za 4 gl. star. den. — Mil. g. S. Wilfan 22 gl.

Za Dolence s točo poškodovane. Čč. gg. Duhovni in farmani v Kamniku 30 gl.; v Komendu 15 gl.; v Dobu 17 gl.; v Nevljah 2 gl. 20 kr.; v Zgornjem Tuhinju 10 gl.; v Stranjah 8 gl.; na Selih 5 gl.; v Tujnicah 4 gl.; v Spitaliču 3 gl.; na Zlatem polju 3 gl. Skup: 97 gl. 20 kr. — Dobrovska fara s č. gosp. pastirjem 14 gl. — Z Zalega Loga 5 gl. — Z Brezovice č. g. past. in farmani 20 gl. — Farmani Kolovraški s č. gosp. duh. past. 6 gl. — Neimenovana z Gorenskega 5 gl. — Peč po č. g. Jan. Kopus-u 15 gl. — Č. gosp. M. Derčar 5 gl. — Č. g. Fr. Zaveršnik s Trojane 10 gl. (Opomba: Na poštnem nakazu ni bil namen zaznamnjan, toraj če ni ta denar za Dolence, prosim, blagovolite mi naznani. Vr.) — Zapoška fara 5 gl.

Za pogorelce v Vinici. Č. g. Duhovni in farmani v Kamniku 6 gl. 50 kr. — Zapoška fara 2 gl.

Za pogorelce v Biški vasi. Č. g. Duhovni in farmani v Kamniku 6 gl. 50 kr. — Č. g. Duhovni in farmani v Tujnicah 3 gl. — Z Berda po č. gosp. fajm. 9 gl. — Dr. J. M-c 5 gl. (Opomba: Ta znesek je bil zadnjič zapisan med darovi „za Dol. od toče poškod.“, če tudi v pravo kaso djan.) (Vel. dar. prih.)

Slovenci na Kranjskem!

Zopet nas Cesarja veličanstvo kliče na volilno bojišče, in to po novi postavi, po kateri imamo kar naravnost v državni zbor Dunajski voliti poslance.

Tista centralistična stranka, katera trdi, da ona je vstvarila Avstrijo in da le ona jo zdrži, ter zato gospodovati hoče vsem narodom takraj Litave, radovala se je že, da nova volilna postava potrla je federalistično stranko po vseh deželah tako, da se še volitev udeležila ne bode.

Al zmotila se je! Stranka naša preživo čuti, kako neizmerno važne so ravno te volitve, zato bode po vseh deželah pogumno stopila na bojišče; ona ravno v tej novi volilni postavi vidi, da presvitli cesar po njej zopet ponavlja preblage svoje besede: „jaz hočem mir imeti s svojimi narodi!“

Ta klic bodo poslušali vsi narodi, ki vso svojo moč hočejo zastaviti v to, da državnopravna stranka zmaga v prihodnjih volitvah in tako nakloni si priliko, razodeti na ustavni poti Njegovemu veličanstvu, da ne samo nemški, temuč vsi narodi Avstrijski hočejo ustavo in da prav iskreno hrepenijo po ustavi, — al po ustavi taki, ki je pravična vsem narodom, da po njej v avtonomno (samoupravno) vredenih deželah se vrne zadovoljstvo med vse narode in da mir nastane med vsemi narodi po želji vladarjevi, a gotovo tudi po želji vseh lojalnih narodov Avstrijskih in še posebno zvestih Slovencev.

V ta cilj in konec stopili bomo tedaj tudi mi Slovenci na Kranjskem, kakor bratje naši na Štajarskem, Koroškem in Primorskem, prihodnji mesec na volilno bojišče, — al žalibog, da imeli bomo, kar nikdar nikoli ni še bilo, zdaj povsod boj z dvojnimi nasprotnikom: nasprotnikom tujega in domačega tabora.

Oni laži-liberalizem, ki dandanes „svobode“ in „napredka“ pred vsem v tem išče, da spodkopuje veri in katoliški naši cerkvi večno njeno veljavo, je okužil tudi nekatere naših ljudi, da so zapustili starodavno slovensko zastavo, pod katero smo, zložni in edini, dozdej zmagoviti zapuščali volišča.

Al, ako Bog dá in poštenost slovenska, bode zmaga tudi v prihodnjem dvojnem boji naša, kajti vsak pošten rodoljub vidi, da oni liberalizem je poguben narodu našemu tako kakor Avstrijo tira v propad in da državnopravna stranka le pravico hoče na vse strani in nikjer z drzno roko ne podira, kar koli stoji na pravični podlagi, — ona dobro vé, kaj zahtevati pravico ima *narod slovenski*, da le *zedinjen v upravno celoto, ravnopravnost* doseže v vsem, kar je njegovega, — da se kmetu našemu po novi zemljiški vredbi olajša presilno breme davkov, — malemu rokodelcu pripomore na bolje — in se zacelijo še mnoge druge rane.

Možje slovenski! predragi rojaki! da pa veste, *katere* može naj volite, nasvetuje Vam jih ne po svojem lastnem izmišljenji, ampak po *zaslišani množih veljavnih glasov iz dotičnih okrajev*, oni odbor „Slovenije“, pomnožen še po zastopnikih katol. političnega društva, ki Vas je pretekla leta že večkrat klical na volilno bojišče, na katerem ste vselej častno zmagali. Kot dobri stari prijatelji si stojimo zdaj v tem imenitnem trenutku zopet naproti; z zaupanjem se obračamo zopet do Vas, da boste radi čuli na naš glas in enoglasno volili može, ki Vam jih živo priporočamo za poslance naše, da v državnem zboru složno postopajo s poslanci družih Avstrijskih dežel, ki so z nami na istem stališču, in v tej složnosti večjo moč dosežejo.

Volite vestno in možato, in srečne bodo volitve Vaše. Vedite, da v Vaših rokah je zdaj našega naroda čast in sreča. Branite jo po vsi svoji moči. *Ne udajte se!* — niti na levo, niti na desno, odkodar Vam utegnejo sladka vabila doiti, — pravo je le pod geslom: „*vse za vero, dom, cesarja!*“

Ti može pa so:

I. V kmečkih občinah:

1. Za Ljubljansko okolico in Vrhnisko, ki volite skupaj v Ljubljani, Litijsko in Zatičniško, ki volite v Litiji, Ribniško in Velikolaško, ki volite v Ribnici:

gosp. grof Jože Barbo,

veliki posestnik v Rakovniku na Dolenskem in deželni poslanec.

2. Za Postojnsko, Bistriško, Senožeško in Vipavsko, ki volijo skupaj v Postojni, Planinsko, Loško in Idrijsko, ki volijo v Planini:

gosp. grof Karol Hohenwart,

veliki posestnik v Ravnah na Notranjskem, bivši predsednik c. k. ministerstva.

3. Za Kranjsko, Loško in Tržiško, ki volijo skupaj v Kranji, Kamniško in Podbrdsko, ki volite v Kamniku, Radoliško in Kranjskogorsko, ki volite v Radolici:

gosp. dr. Jože Poklukar,

deželni poslanec.

4. Za Novomeško okolico, ki voli v Novem mestu, Krško in Kostanjeviško, ki volite v Krškem, Črnomeljско in Metliško, ki volite v Črnomlju:

gosp. Janez Irklc,

notar v Krškem in deželni poslanec.

5. Za Kočevsko, ki voli v Kočevji, Trebansko in Žužemberško, ki volite v Trebnem, Rateško in Mokronoško, ki volite v Ratečah:

gosp. Emanuel Tomšič,

posestnik in župan v Trebnem.

II. V mestih in trgih:

1. Za Postojno, Idrijo, Vrhniko, Lož, Radolico, Tržič, Kamnik, Kranj in Loko:

gosp. dr. E. H. Costa,

odvetnik in deželni poslanec.

Poslanec za Novomesto, Višnjogoro, Krško, Kostanjevico, Črnomelj, Metliko, Kočevje in Ribnico — kakor tudi

poslanec za Ljubljansko mesto in kupčijsko zbornico se naznanita vprihodnje.

V Ljubljani 23. septembra 1873.

Izvrševalni volilni odbor za Kranjsko.